

ШЫН

Совет Эвилелинн Коммунистг партиязынын
Тываобласть болгаш Кызылхоорай комитеттеринин,
ажылыч чоннар депутаттарынын область Советинн органы

1925 чылда үндээлелтинген

1953
август
9
ВОСКРЕСЕНЬЕ
№ 154 (2839)
ӨРТӨС 20 КОП.

БО ХУНГУ СОЛУНДА:

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИ-
НИН БЕШКИ СЕССИЯЗЫ:
Националдар Советинин болгаш
Эвилелдин Советинин 1953 чылдын
август 6-да хуралдарынын дугайында
информастыг дыннадылар (1
арын).
ССРЭ-нин Дээди Советинин Эви-
лелдин Советинин болгаш Национал-

дар Советинин Мандат комиссияла-
рынин даргалары депутаттар
А. М. Пузанов база И. Т. Кэбин
оларнын илеткелдери (1 арын).
1953 чылда ССРЭ-нин Күрүне
бюджетинин дугайында болгаш 1951
база 1952 чылдарда Күрүне бюдже-
динин күүселдезинин дугайында
ССРЭ-нин Сан министри эш

А. Г. Зверевтин илетвели (2-3
арынар).
Н. Каманин—ССРЭ-нин Агаар
Флодунун хуну (4 арын).
ССРЭ-нин Агаар Флодунун хуну-
ге (4 арын).
ССРЭ-нин Даштыкы Херектер
Министерствозунда (4 арын).
БИСТИН ОБЛАСТА (4 арын).

ССРЭ-НИН КҮРҮНЕ БЮДЖЕДИ

Дүүн Москвага, Кремльдин Улуг
Ордузунга, Совет Социалистг Рес-
публикаларынн Эвилелинн Дээди
Советинин бешки сессиязы ажы-
тынган. Сессиянын хунун айты-
ны—1953 чылда ССРЭ-нин Күрүне
бюджетин бадылаары болгаш 1951
база 1952 чылдарда ССРЭ-нин
Күрүне бюджетинин күүселдезинин
өткөдү, ССРЭ-нин Дээди Советинин
Президиумунун Чарлыктарын бады-
лаары.
Эвилелдин Советинин болгаш На-
ционалдар Советинин катшык ху-
ралыга улустун сонгааннары—
ССРЭ-нин Дээди Советинин депу-
таттары—1953 чылда ССРЭ-нин Кү-
рүне бюджетинин дугайында
болгаш 1951—1952 чылдарда
ССРЭ-нин Күрүне бюджетинин
күүселдезинин дугайында илеткелди
улуг кичээгей-биле дыннааннар.
Бюджет төлөвилели-биле кады көд-
дээ ажил-агый үндүрүүнү дугайы-
нда чаа Хоойлунун төлөвилелин
ССРЭ-нин Дээди Советинге көөрү-
биле чазак кирип турар.
Дээди Советке бадыладары-биле
кирген 1953 чылда ССРЭ-нин Күрү-
не бюджетин, бешки беш чылдын
баштайгы ийи чылында бюджеттин
күүселдезинин саннары, база көдээ
ажыл-агый үндүрүүнү дугайында
чаа Хоойлунун төлөвилели болза,
Коммунистг партиянын удурутла-
зы-биле бистин чуртувус бодунун
социалистг экономиказынын улам
ышай күчүлүг көдүрүшкүнүнүн
оруну-биле, улустун материалдыг
чагай амьдыралын болгаш культу-
разын үргүлчү бедилеринин оруу-
биле бүзүрелди чоруп орап дугай-
ын тодаргайы-биле херечилеп турар.
1953 чылда Күрүне бюджетинин
ниити хемчээлин орулгалар талазы-
биле 543,3 миллиард рубль түнө
болгаш чарыгалдар талазы-биле
530,5 миллиард рубль түнө; орулга-
лары чарыгалдарындан 12,8 мил-
лиард рубль ажыг кылдыр көрүп ту-
рар.
1953 чылда ССРЭ-нин Күрүне
бюджетин болза, Совет Эвилелиннин
күчүзүн улам быжыглаарынын бю-
джетин, тайбын тургузушкунунун
бюджеди болуп турар. Ол бюджет-
тин кол сорулгазы болза, Комму-
нистг партиянын XIX съездинин
төөгүлүг шийтирлерин өзүгар Совет
чазактын бо чылын төлөвилээни
улус ажил-агыйн хөгжүдеринин
болгаш улустун материалдыг бол-
гаш культуралыг денелин улам
бедилеринин улуг программазын
күүселдерин эргежок чууга хөрөн-
гилер-биле хандыраары болур.
Дайын сөөлүндөгү үеде массалыг
херелгелдин барааннарына күрү-
енин үрүмкөп садар өртектеринин
чингелделеринден улуг чингелдени
бо чылын чорутканы болгаш ол ба-
рааннарын бодуруп үндүрерин улуу-
биле калбарктаны чижектиг чазак-
тын чууга хемчеглери бюджетке
көргүстүнгөн. Бо чылдын апрель 1-
ден эгелеп боттандырган өртектер
чингелдери чылда 46 миллиард
ажыг рубль чоңа ажыктыг болуп
турар. Көдээ ажил-агыйн улам
дүргөн хөгжүлдэин хандыраар, чо-
нун хандыргалазынга болгаш үлөт-
пүрге чиг-этти бээр-биле көдээ
ажыл-агый продуктуларын көүдө-
лөр, колхозтарнын болгаш колхоз-
чуларнын экономикаын сонуургалла-
рынын бедилер талазы-биле улуг хем-
чеглер, база тараачынарга үндүрүп
ооналдарын улуу-биле чингедип ту-
рары 1953 чылдын Күрүне бюдже-
динде илеретинген. Чоңуну ортузун-
га таралып турар күрүне чээшкын-
нин түнү ийи каттаптан ажыг өзү-
жээни бюджетте база илеретинген.
ССРЭ-нин Күрүне бюджетинин
чарыгалдары бо чылда эрткен
чыл-биле дөмөйлөргө 70,3 миллиард
рубль, азы 15,3 хуу өзүп турар. Ол
чарыгалдарын хөй кезээ улус
ажыл-агыйн акшаландыраарына
болгаш социал-культуралыг херел-
ледерге кирер. Бюджет хөрөнгиле-
ринин ыныг углянышкыны чүлө
социалистг тургузунун үезинде
болдунар. Ол тургузуг болза, бүгү
ниитилелдин үргүлчү өзүп турар ма-

териалдыг болгаш культуралыг не-
гелделерин максималдыг хандыраар
сорулгалыг.
Улус ажил-агыйн хөгжүдеринге
эрткен чылдан 13,7 миллиард рубль
хөйүн чарыгалдарын төлөвилеп ту-
рар. Ол хөрөнгилерин хөй кезин
үлөтпүрнү, хамыктын мурунда аар
үлөтпүрнү акшаландыраарына ажы-
лаар, Чоңа херелгел чүүдери кы-
ры үлөтпүрнү улам улуу-биле хөг-
жүдеринге болгаш көдээ ажил-агый-
ын хөгжүдеринге хөй түнү кирип
турар.
Улустун чагай байдалынын дугайы-
нда, оон амьдыралын бүгү
хемчег-биле экижидер болгаш куль-
туралыг денелин бедилер дугайында
Коммунистг партия болгаш Со-
вет чазак могаг чокка сагыш салып
турар. Улус чырыдышкынынга, ка-
дык камгалалынга, социал ханым-
рылгага болгаш страхованинге бо
чылын 129,8 миллиард рубльди—
эрткен чылдазындан 7 миллиард
рубль хөйүн чарыгалдарын айыткан.
Чоңун чуртталга байдалын улам
экижидер сорулганы партия болгаш
чазак боттарынын мурунга салып
турар. Чуртталга байыларнын
күрүне тудушкунунга акша-хөрөн-
гин бо чылын энир чылдазындан
25 хуу ажыгы берип турар.
Совет бюджеттин орулгаларынын
кол кезээ социалистг бүдүрүлгелер-
ден болгаш организациялардан ки-
рип келген болгаш кирип турар.
Чондан үндүрүлгелер болгаш өске-
даа кирилделер бистин чуртувус бюдже-
динин улуг өзес кезээн ээлеп турар.
Күрүне бүдүрүлгелеринин болгаш
организацияларынын ары орулга-
ларындан кирилдери бо чылын 22,2
миллиард рубль, азы 37,9 хуу өзөр.
Көдээ ажил-агый үндүрүүнү дугайы-
нда чаа Хоойлу төлөвилелинде
көдээ ажил-агый үндүрүүнү улуу-
биле чингедирин көрүп турар. Ол
үндүрүгүн ниити түнү 1952 чыл-
биле ленинээр —1953 чылда 43 хуу,
а келер 1954 чылда ийи каттаптан
ажыг өзүжээр. Эрткен чылдарын
көдээ ажил-агый үндүрүлгелеринин
талазы-биле чедир төлөтүнгөн бүгү
түдүренин бүрүнү-биле дүжүренин
чазак шийтирлээр.
Көдээ ажил-агый үндүрүүнү дугайы-
нда чаа Хоойлу колхозтарнын
организациязы, ажил-агый талазы-
биле быжыглаарынга, көдээ ажил-агый-
ын улам хөгжүдеринге болгаш кол-
хозчуларнын орулгаларын бедиле-
ринге идиг болур.
Социалистг ажил-агыйдан орулга-
ларын көүдөдир чорук күрүне
мурунга сан-хөө хүлээлелерин чо-
гуур өйүндө болгаш долдуур күүселде-
ринге кичээнгейни дызыдаран
ажыл-агый органнынын удурутку-
ларынга хүлээлди турар.
Эрткен чылын чамдык министр-
стволар, ылангыя ыш болгаш са-
зын үлөтпүрүнүн, хөмүр даш үлөт-
пүрүнүн, чик болгаш аш-чөм
үлөтпүрүнүн, транспорт болгаш аар
машина тудушкунунун министр-
стволары мөөнелгелер планын бол-
гаш бюджет мурунга хүлээлгелери
ниити долдуур күүсетпээни сессияга
демделгеленип турган. Хөй-хөй ту-
дуг организациялары тудугун үе-
зин чингедип талазы-биле даалга-
ларын күүсетпээни. Машина-трактор
станциялары трактор ажалдарынын
доктаатынган бот-үнезин ажырап,
Ындаг четпестер-биле шыдажыл
болбас. Камналганын чурумун эн-
те шыгыгызы-биле сагырын ботта-
ндар айтырыг ажил-агый болгаш
партия организацияларынын кичээ-
нгейинн төвүнге кезээде турар
ужуруг.
1953 чылда Күрүне бюджетини
чединкинин күүселдери бистин те-
рөөн чуртувустун экономикаын кү-
чүзүн улам быжыглаарынга, совет
улустун материалдыг чагай байда-
лын болгаш культуралыг чайгылыш
чокка бедилеринге, коммунистг
ниитилелдин тургузушкунунга чаа
чединкинерни чедип алырынга
идиг болур.
(«Правданын» 1953 чылдын
август 6-да мурунку чүүү.)

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН БЕШКИ СЕССИЯЗЫ

Националдар Советинин 1953 чылдын август 6-да хуралынын дугайында ИНФОРМАСТЫГ ДЫННАДЫГ

Август 6-да, эртенгинин 11 шакта,
Кремльге, Кремльдин Улуг Орду-
зунга Националдар Советинин ийги
хуралы болган.
Националдар Советинин даргазы
Ж. Шахметов даргалаан.
Националдар Советинин бюджет
комиссиязынын даргазы депутат
И. С. Хохловтун эдеринчи илеткелин
Националдар Совети дыннаан.
Бюджет комиссиязынын эдеринчи
илеткелинин соонда 1953 чылда
ССРЭ-нин Күрүне бюджетинин дугайы-
нда болгаш 1951 база 1952
чылдарда ССРЭ-нин Күрүне бюдже-
динин күүселдезинин дугайында
илеткелдин талазы-биле санал бээр
эзелээ.
Саналдарга моон адаанда кижилер
чүве чуугаалааннар: депутат

Б. Т. Лаисс (Латви ССР-нин Киров-
ский округундан), депутат Н. А.
Михайлов (РСФСР-нин Ставрополь-
ский округундан), депутат Ш. Ра-
шидов (Узбек ССР-нин Джизакский
округундан), депутат Н. Е. Авкимо-
вич (Белорус ССР-нин Рогачевский
округундан), депутат Г. Ш. Каржау-
баев (Казах ССР-нин Зайсанский
округундан), депутат П. Г. Тычина
(Украин ССР-нин Киевский округун-
дан), депутат М. З. Азизов (Татар
АССР-нин Ново-Шешинский округун-
дан), депутат А. П. Косыгин
(РСФСР-нин Ивановский округун-
дан), депутат Г. Я. Рудь (Молдав
ССР-нин Дроковский округундан),
депутат Ф. З. Загафаранов (Башкир
ССР-нин Белорешкий округундан).
Оон-биле Националдар Советинин
ийги хуралы доозулган.

Эвилелдин Советинин 1953 чылдын август 6-да хуралынын дугайында ИНФОРМАСТЫГ ДЫННАДЫГ

Август 6-да, кезжээнин 6 шакта,
Кремльге, Кремльдин Улуг Орду-
зунга Эвилелдин Советинин ийги
хуралы болган.
Эвилелдин Советинин даргазы депу-
тат М. Я. Ясново даргалаан.
Эвилелдин Советинин бюджет ком-
иссиязынын даргазы депутат Л. Р.
Корниетин эдеринчи илеткелин
Эвилелдин Совети дыннаан.
Бюджет комиссиязынын эдеринчи
илеткелинин соонда 1953 чылда
ССРЭ-нин Күрүне бюджетинин дугайы-
нда болгаш 1951 баз 1952
чылдарда ССРЭ-нин Күрүне бюдже-
динин күүселдезинин дугайында
илеткелдин талазы-биле санал бээр
эзелээ.
Саналдарга моон адаанда кижилер
чүве чуугаалааннар: депутат

А. М. Пузанов (Куйбышев областын
Кинельский округундан), депутат
Н. Т. Кальченко (Украин ССР-нин
Житомирский көдээ округундан),
депутат П. Ф. Ладанов (Ленинград
областын Волховский округундан),
депутат К. Т. Мазуров (Белорус
ССР-нин Дрогичинский округундан),
депутат М. А. Гедвилас (Литва
ССР-нин Каунасский округундан),
депутат П. К. Пономаренко (Бело-
рус ССР-нин Минский көдээ округун-
дан), депутат Е. Б. Тайбеков
(Казах ССР-нин Молотовский округун-
дан), депутат Т. И. Антропова
(Калинин областын Вышневолоцкий
округундан), депутат В. М. Бакрадзе
(Грузин ССР-нин Кутаисский
округундан).
Эвилелдин Советинин ийги хура-
лы оон-биле доозулган.

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ЭВИЛЕДИН СОВЕДИНИН МАНДАТ КОМИССИЯЗЫНЫН ДАРГАЗЫ ДЕПУТАТ А. М. ПУЗАНОВТУН ИЛЕТКЕЛИ

Эштер депутаттар!
ССРЭ-нин Конституциязынга бол-
гаш ССРЭ-нин Дээди Советинге сон-
гулдалар дугайында дүрүмүн 108
чүүлүгө дүшүрт ССРЭ-нин Дээди
Советинин үшкү сессиязынын сөө-
лүндө 16 сонгулда округтарынын та-
лазы-биле Эвилелдин Советинге үл-
гүлзөн депутаттарын орунга депу-
таттар сонгулдалары чорутунган.
1952 чылдын март 23-те, Ленин-
град областын № 53 Волховский сон-
гулда округунун талазы-биле депу-
тат Ладанов Петр Федорович бол-
гаш Калинин областын № 170
Ржевский сонгулда округунун тала-
зы-биле депутат Киселев Виктор
Иванович сонгутурган; 1952 чылдын
апрель 6-да Сталино областын № 487
Макеевский сонгулда округунун та-
лазы-биле депутат Хотенков Иван
Ильич сонгутурган; 1952 чылдын апрель
27-де Дагестан АССР-нин № 359
Дербентский сонгулда округунун та-
лазы-биле депутат Алимов Таир сон-
гутурган; 1952 чылдын июнь 29-та
Кемерово областын № 174 Кемеров-
ский сонгулда округунун талазы-биле
депутат Мокрушин Василий Ми-
хайлович база Львов областын № 460
Бродовский сонгулда округунун
талазы-биле депутат Козлянок Петр
Степанович сонгутурган; 1952 чылдын
декабрь 7-де Винница областын
№ 391 Казатинский сонгулда округу-
нун талазы-биле депутат Иващутин
Петр Иванович сонгутурган; 1953
чылдын январь 25-те Горький обла-
стын № 145 Арзамасский сонгулда
округунун талазы-биле депутат Са-
ланов Алексей Михайлович сонгу-
турган; 1953 чылдын март 22-де Ар-
мян ССР-нин № 658 Ленинканский
сонгулда округунун талазы-биле де-
путат Кочиян Антон Ермандович
сонгутурган; 1953 чылдын март 29-
та Ростов областын № 262 Таган-
рогский сонгулда округунун талазы-
биле депутат Гаруев Павел Нико-
лаевич, Чита областын № 333 Гор-
зинский сонгулда округунун талазы-
биле депутат Троенко Ефим Гри-
горьевич, Казах ССР-нин № 596 Чим-
кентский көдээ сонгулда округунун
талазы-биле депутат Кунаев Диму-
хамед Ахмедович сонгутурган; 1953
чылдын май 24-те Сталинск обла-
стын № 481 Сталинский ийги сонгулда
округунун талазы-биле депутат
Богомоллов Михаил Антонович сон-
гутурган; 1953 чылдын май 31-де
Ленинград хоорайнын № 41 Москов-
ский сонгулда округунун талазы-би-
ле депутат Лебедев Александр Алек-
сеевич сонгутурган; 1953 чылдын
июнь 21-де Молотов областын № 293
Кунгурский сонгулда округунун та-
лазы-биле депутат Пегов Николай
Михайлович сонгутурган; 1953 чыл-
дын июль 26-да Москва областын
№ 23 Орехово-Зуевский сонгулда
округунун талазы-биле депутат Гри-
шин Виктор Васильевич сонгутур-
ган.
Эвилелдин Советинге депутаттар
сонгулдалары 1950 чылдын мартта
ССРЭ-нин Дээди Советинге ниити
сонгулдаларга доктаатынган кызы-
гаарларда сонгулда округтарынын
айы-биле чорутунган.
Эвилелдин Советинге сонгулдалар
талазы-биле сонгулда округу бүрү-

зүнге хөй-ниити организациялары-
нын төлээлеринден округтарнын сон-
гулда комиссияларын тургускулаан,
олар ССРЭ-нин Дээди Советинге
сонгулдалар дугайында дүрүмүн
46 чүүлүгө дүшүрт сонгулдаларга
удуртулганы боттандырганнар.
Сонгулдалар чурттакчы чоңун
улуг патриотчу көдүрүшкүнүнүн
болгаш политиктиг идекейлинин
байдалына эрткен. Коммунистернин
болгаш партия кежигүнү эвестернин
блогунун кандидаттары дээш сон-
гукчулар чангыс эп-сеткилдиг ба-
дылааннар.
Шупту 16 сонгулда округтарына
сонгулдаларга 2663820 сонгукчулар
киришкенер, ол болза, ук сонгулда
округтарынын сонгукчуларынын
ниити санынын 99,98 хуузу болур.
Коммунистернин болгаш партия ке-
жигүнү эвестерин блогунун канди-
даттары дээш 2663496 сонгукчулар
бадылаан, ол болза бадылаашкына
киришкен сонгукчуларынын ниити са-
нынын 99,95 хуузу болур.
Ады үлгүлзөн сонгулда округта-
рынын талазы-биле ССРЭ-нин Дээди
Советинге депутаттар сонгулда-
ларынын түнелдери совет улустун
мораль-политиктиг чангыс-эптиг чо-
руунун дугайында база каттап херечи-
леп турар.
ССРЭ-нин Конституциязынын 50
чүүлүгө үндээлзеш, Эвилелдин
Советинин бирги сессиязынга сон-
гутурган Мандат комиссиязы сон-
гулда округтарынын сонгулда ко-
миссияларынын киргенин, сонгутур-
ган депутат бүрүзүнүн сонгулда до-
кументилерин болгаш материалда-
рын шупту 16 сонгулда округтары-
нын айы-биле хынап көргөн, де-
путаттарга кандидаттарын регистра-
циялаан дугайында округтарнын
сонгулда комиссияларынын прото-
колдарын болгаш бадылаашкынын
түнелдеринин дугайында ок-
ругтарнын сонгулда комиссиялары-
нын протоколдарын көргөн.
Сонгутурган депутат бүрүзүнге
документилерин болгаш материал-
дарын хынаан соонда Мандат ко-
миссиязы шупту 16 сонгулда ок-
ругтарынын талазы-биле Эвилелдин
Советинге депутаттар сонгулдалары
ССРЭ-нин Конституциязынга бол-
гаш ССРЭ-нин Дээди Советинге
сонгулдалар дугайында дүрүмгө үн-
дээлзеш болгаш бүрүнү-биле
дүшүрт чорутунган деп санаан.
Кайы бир сонгулда округунга сон-
гулдаларын күш чок болдуларынын
кандыг-даа барымдаазы чок болган,
база ССРЭ-нин Конституциязын
болгаш ССРЭ-нин Дээди Советинге
сонгулдалар дугайында дүрүмгө
Эвилелдин Советинге сонгулда үе-
зин үрзөн дугайында кандыг-даа
хоумдалар болгаш билдиришкени-
нер чангыс-даа сонгулда округунга
чок болган.
Анаа үндээлзеш, Эвилелдин
Советинин Мандат комиссиязы
бүгү айтыкан сонгулда округ-
тарынын талазы-биле Эвилел-
дин Советинин сонгутурган
депутаттарынын долу эргелин
чүүлзүнүп турар болгаш Эвилел-
дин Советинин көөрүнге болгаш ба-
дылаарынга бодунун саналдарын
кирип тур.

ССРЭ-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИНИН НАЦИОНАЛДАР СОВЕДИНИН МАНДАТ КОМИССИЯЗЫНЫН ДАРГАЗЫ ДЕПУТАТ И. Т. КЭБИННИН ИЛЕТКЕЛИ

Эштер депутаттар!
ССРЭ-нин Дээди Советинин үшкү
болгаш бешки сессияларынын ара-
зында үеде Националдар Советинге
7 сонгулда округтарындан үлгүлзөн
депутаттарын орунга ССРЭ-нин
Конституциязын болгаш ССРЭ-нин
Дээди Советинге сонгулдалар ду-
гайында дүрүмүн 108 чүүлүн өзү-
гаар чаа депутаттар сонгулдазын
чоруткулаан.
Националдар Советинге сонгулда-
лар эрттерин бүгү 7 сонгулда
округтарына 1950 чылдын мартта
ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулда-
лар үезинде турган округтарнын
ол-ла кызыгаарлары хөвээр арткан
турган.
Националдар Советинге сонгулда-
лар талазы-биле сонгулда округу
бүрүзүнге округтун сонгулда комис-
сиязын тургускан, ол комиссия
ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулда-
лар дугайында дүрүмүн 50 чүү-
лүн өзүгаар сонгулдадаларга удуртул-
ганы боттандырган.
Бүгү сонгулда округтарына депу-
таттарга кандидаттарын депшитки-
лзөн болгаш ССРЭ-нин Конститу-
циязынга болгаш ССРЭ-нин Дээди
Советинге сонгулдадалар дугайында
дүрүмгө бүрүнү-биле дүшүрт ок-
ругтун сонгулда комиссиязынга чо-
гуур өйүндө регистрациялаан.
1952 чылдын июнь 8-те Марий
АССР-нин № 499 Юринский сонгулда
округунун талазы-биле депутат
Спирidonов Алексей Михайлович
болгаш Удмурт АССР-нин № 549
Увинский сонгулда округунун та-
лазы-биле Холзаков Дмитрий Миха-
йлович сонгутурган.
1952 чылдын сентябрь 28-те Ар-
мян ССР-нин № 325 Кафанский сон-
гулда округунун талазы-биле де-
путат Багдасарян Грант Бахшиевич
сонгутурган.
1952 чылдын декабрь 28-те Бело-
рус ССР-нин № 70 Полтавский сон-
гулда округунун талазы-биле де-
путат Горбунов Тимофей Сазогонич
сонгутурган.
1953 чылдын март 29-та Хаба-
ровск крайнын № 624 Корякский
сонгулда округунун талазы-биле де-
путат-Бекерев Георгий Игнатьевич
сонгутурган.
1953 чылдын май 24-те Нахичеван
АССР-нин № 516 Енгиджинский
сонгулда округунун талазы-биле де-
путат Оруджев Сабит Атаевич сон-
гутурган.
1953 чылдын июнь 21-де Белорус
ССР-нин № 57 Слуцкий сонгулда
округунун талазы-биле депутат
Богданович Виктор Митрофанович
сонгутурган.
Сонгутурган бүгү депутаттар ко-
мунистернин болгаш партия кежи-
гүнү эвестерин блогунун кандидат-
тары болур.
Бүгү-ле округтарга сонгулдадалар
сонгукчуларын бедик политиктиг
идекей-биле эрткен, олар сонгулда-
далар хунунге сонгулда участокта-

рынга барык шупту келгенер. Чи-
жээ, № 325 Кафанский сонгулда ок-
ругунга болгаш № 516 Енгиджин-
ский сонгулда округунга сонгулда-
ларга бүгү сонгукчулар киришкен-
ер. № 499 Юринский, № 549 Увин-
ский, № 70 Полтавский болгаш № 57
Слуцкий сонгулда округтарына
сонгукчуларын 99,99 хуузу бады-
лаашкына киришкен. № 624 Коряк
сонгулда округунга сонгукчуларын
99,93 хуузу бадылаашкына кириш-
кен.
Бүгү чеди сонгулда округтарына
бадылаашкына ниитизи-биле 512624
кижи киришкен ийикпе, ол округ-
тарнын сонгукчуларынын ниити са-
нынын 99,99 хуузу болур.
Бүгү сонгулда округтарына ко-
мунистернин болгаш партия кежи-
гүнү эвестерин блогунун кандидат-
тары дээш бүгү сонгукчулар совет
кижилерин мораль-политиктиг бу-
зулбас чангыс эптиг чоруун көргүс-
пушаан, барык шупту бадылааннар.
Бүгү-ле чеди округтарга коммуни-
стернин болгаш партия кежигүнү
эвестерин блогунун кандидаттары
сонгууру дээш 512640 сонгукчулар
бадылаан, ол болза, бадылаашкына
киришкен сонгукчуларын ниити са-
нынын 99,96 хуузу болур.
ССРЭ-нин Конституциязынын 50
чүүлүгө үндээлзеш, Националдар
Советинин Мандат комиссиязы бүгү
чеди сонгулда округтарынын тала-
зы-биле округтарнын сонгулда ко-
миссияларынын киргенин депутат-
тарга кандидаттарын регистра-
циялаанын протоколдарын болгаш
бадылаашкынын түнелдеринин ду-
гайында округтарнын сонгулда ко-
миссияларынын протоколдарын база
ук сонгулда округтарынын канди-
даттарын бадыладарынын дугайында
чөпшээрелинин барын хынап көргөн.
ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулда-
лар дугайында хоойлуну болгаш
ССРЭ-нин Конституциязын үрзөн
дугайында хоумдалар болгаш бил-
диришкенин кирбээр.
Документилерин хыналдазынын
түнелдинде Мандат комиссиязы үс-
түндө ады үнгөн бүгү чеди сонгулда
округтарына Националдар Советинге
сонгулдалар ССРЭ-нин Кон-
ституциязынга болгаш ССРЭ-нин
Дээди Советинге сонгулдалар ду-
гайында дүрүмгө үндээлзеш болгаш
бүрүн таарыштыр чорутунган бол-
гаш кайы-бир сонгулда округунга
сонгулдаларын күш чок болдура-
рына кандыг-даа барымдаа чок деп
доктааткан.
Анаа үндээлзеш, Националдар
Советинин Мандат комиссиязы айты-
тынган бүгү сонгулда округтарынын
талазы-биле Националдар Советинге
сонгутурган депутаттарын долу
эргелин чүүлзүнүп турар болгаш
ССРЭ-нин Дээди Советинин Нацно-
налдар Советинин көөрүнге болгаш
бадылаарынга бодунун чогуур са-
налын кирип турар.

В. И. Ленинни Чогаалдары таджик дылда

СТАЛИНАБАД. В. И. Ленинни
«РСДРП-нын II съездинин дугайы-
нда расказ» деп брошюранын таджик
дылда очулдуруп, массалыг
тираж-биле Таджикстандын куру-
енин ном үндүрер чери парлап үн-
дүргөн.
В. И. Ленинни «Пролетариат

диктатуразынын үезинде экономика
болгаш политика», «Марксизминин
үнгөн үш үндзиннери база тургус-
тунган үш кезектери», «Орус соци-
ал-демократтарнын сорулгалары»
болгаш өске-даа чогаалдары чоокку
хүннерде парлатынып үнер.
(СЭТА)

ССРЭ-нің Дээди Сөвединиң бешки сессиясы

1953 чылда ССРЭ-нің Күрүне бюджетиниң дугайында болгаш 1951 база 1952 чылдарда ССРЭ-нің Күрүне бюджетиниң күүселдезиниң дугайында ССРЭ-нің Саң Министри эш А. Г. ЗВЕРЕВТИҢ илешкели

Эвилелдешкен республикаларның бюджеттери

(Төнчүзү. Эгези 2-ги арында).

Совет күрүне ленинчи-сталинчи национал политиканы чайгылыш чокка боттандырыпшаан, эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларның улустарының культура болгаш ажил-агый хөгжүлдөзүнө доктаамал кичээнгейни салып турар. Ол болза, республикаларның бюджеттеринин орулгалары болгаш чарыгдалдары чыл келген тудум-на чайгылыш чок өзүп турарындан тодаргай илереп турар.

ССРЭ-нің күрүне бюджетинин нити хемчээлинде эвилелдешкен республикаларның бюджеттерин 1953 чылда 102,6 миллиард рубль түгө, оң иштинден республикалар бюджеттериниң талазы-биле 31,2 миллиард рубль болгаш чурт бюджеттериниң талазы-биле 71,4 миллиард рубль төлөвилээр. 1952 чылдыңга деңизерге республикаларның бюджеттери 4,8 миллиард рубль, азы 4,9 хуу өзөр.

1953 чылда эвилелдешкен республикаларның күрүне бюджеттерин моон адаанда түңгө көрүп турар: РСФСР—57 миллиард 552 миллион рубль, Украин ССР—17,953 миллиард рубль, Белорус ССР—3,929 миллион рубль, Узбек ССР—3,363 миллион рубль, Казах ССР—4,339 миллион рубль, Грузин ССР—2,693 миллион рубль, Азербайжан ССР—2,094 миллион рубль, Литва ССР—1,511 миллион рубль, Молдав ССР—1,269 миллион рубль, Латвия ССР—1,511 миллион рубль, Киргиз ССР—1,126 миллион рубль, Тажик ССР—1,103 миллион рубль, Армян ССР—1,209 миллион рубль, Туркмен ССР—1,060 миллион рубль, Эстон ССР—1,101 миллион рубль, Карел-Фин ССР—892 миллион рубль.

Бо саннар эвилелдешкен республикаларда ажил-агый болгаш культура тургузушкунуну улуг хемчээлиндиң дугайын херечилеп турар. Республикаларның болгаш черчерин органның сорулгалары болза, оларның бюджеттеринде көрдүгөн ашка-хөренгилерин бүрүп мобилизаастаар болгаш оларын шын, камналгалы ажыглаарын хандыраары болур.

Ажил-агыйның иштиги чыылдазынын үнер дөстөрүн улам долдур мобилизаастаар, камналганың чурумун күштелдирер

Эштер депутаттар! 1953 чылда ССРЭ-нің күрүне бюджетин социалисттик чыылдазын улам ынайгы өзүлдөзүнө ажил-агыйның иштиги үнер дөстөрүн мобилизаастаар талазы-биле сорулгалары болгаш ажил-агый ажилының бүтүл-е улуг-даа, биче-даа уластуоттарына камналганың шынгы чурумун чорударын барымдаалап чогадып тургускан.

Будурулгелерин чайгылыш чокка калбартканының, күш-ажылдың будурулгелерин бекиткениниң, материал болгаш ашка-хөренгилерин камналгалы ажыглаарының түңгөндө дайын сөүлдүгөн чылдарда продукцияның бот-үнезин чингедириниң, будурулгелерин болгаш ажил-агый адырларының орулгалары бекитериниң талазы-биле дыка улуг чедишкенин чедип алдынган, ол чорук чыылдаларының хемчээлдерин улгатыр база ажилчы чоннарның материалды болгаш культурамы амьдыралының денелен дыка бекитерин хандыраар арганы берген.

Ажил-агыйның болгаш культура тургузушкунуңуң программаның чедишкенин күсүдиринге база оңу чогуур өйүндө чугула хереклеттер ашка-хөренги-биле хандыраар ажил-агый санажылгазын быжыглаары дээш, улус ажил-агыйның бүгү адырларына камналганың чурумун чорудары дээш база ажил-агыйның иштиги чыылдаларының үнер дөстөрүн мобилизаастаар дээш демселди моон сонгаар-даа кызыкмаккай чорудары негетинип турар. Бистин чуртувуска улус ажил-агыйның чаа күчүлүг көдүрүлүшкүнү боттандырып, массалык хереклет бараанына өрөктер үргүлү чинеп турар үедө, камналганың чурумун эн шынгы сагып чорудары амгы үедө онза улуг ужурудузалыг болуп турар.

Камналганың чурумун сагып чорук будурулгелерин орулгалың бекитеринге, ажил-агыйның иштиги чыылдаларының үнер дөстөрүн мобилизаастаарына болгаш күрүне бюджетин чедишкенин күсүдиринге улуг рольду ойнап турар.

Элээн хөй республикаларда болгаш областтарда бо айтырларга чогуур кичээнгейни салбай турарын айтыры чугула. Республикаларның болгаш чурт бюджеттеринге күрүне орулгаларының болгаш үндүрүлгелерин дыка хөй кезин кирип турбуже, оң бүрүн болгаш чогуур өйүндө кирип турарын чамдык республикаларда болгаш областтарда хандыраар турар.

Күрүне орулгалары болгаш үндүрүлгелерин чыып аларының талазы-биле ажил Киргиз республиканың Джалал-Абадск областа, Курск областа болгаш өске-даа элээн хөй областтарда кошкак организастатынган. Дыка хөй албан организация черлери сан-хөөнүң чурумун каржызы-биле үрөөн болгаш Казах республиканың Актобинск областа, Тажик республиканың Ленинбадск областа, а ол ышкаш Смоленск болгаш Калуга областтарда ашка-хөренгилерин чогуур чарыгдар дээр чүүлдерин өскээр чарыгдал турган чүүлдер бар.

Эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларның Министрлер Чөвүлдери болгаш ажилчы чоннарның депутаттар Советтеринин күсүдирин комитеттери будурулгелерин болгаш организастаарының ажил-агый—сан-хөө ажилының организастаарының айтырларынче улуг кичээнгейни салып, бюджеттерин күсүдирин болгаш ажил-агый планнарының күсүдирин база камналганың чурумун сагыры дээш контрольду боттандыра талазы-биле сан-хөө органнына хун бүрүнүң дууламчызын көргүзери чугула. Сан-хөө органны күрүне орулгалары болгаш чонун төлөвирлерин бюджетке чогуур өйүндө бүрүч кирер талазы-биле бодун ажилын экижидип, бүгү будурулгелер болгаш организастаар бюджет мурнуна хүлээлгелерин күсүдир болгаш база материал, сан-хөө курлавырларын ажыглаар талазы-биле күрүне чурумун шынгы сагырын олардан негээр херек.

Эвилелдешкен республикаларда ажил-агый болгаш сан-хөө ажилдарын экижидери бо чылга көрдүгөн ажил-агый болгаш культура тургузушкунуңуң планнарын күсүдиринге улуг идигни бээр.

Камналганы күштелдирери бюджеттин орулгаларының өзүлдөзүнө, ашка-хөренгилерин үр-түңгөндө ажыглаарына болгаш будурулгелерин база организастаарының сан-хөөнү быжыглаарына чедир.

1953 чылда будурулгелер продукцияның бот-үнезин 6,1 хуу, база тудуг-монтаж ажилдарының үнезин 3,2 хуу чингедир көрдүгөн. МТС-терин трактор ажилдарының болгаш демир орук сөөртүлгелеринин бот-үнези база дыка чингезин турар ужурул. Ол сорулгалар будурулгелерин организастаарының экижидериниң, күш-ажылдың будурулгелерин бекитериниң, материалды үнелиг чүүлдерин камныг ажыглаарының, а ол ышкаш транспорт болгаш немелде чарыгдалдары база саарылга чарыгдалдарын бүгү хемчеглер-биле кызыраларың аргазы-биле күсүдирин турар ужурул.

Будурулгелериниң хөй кезин бот-үне чингедирин талазы-биле оларга доктаатынган онаалдары күсүдирин, будурулгелерин орулгалары бекитири база бюджетке орулгалар болгаш төлөвирлер талазы-биле планнарын күсүдирин турар дээрзин демдеглезе чогуур.

1951 чыл-биле деңизерге, эрткен чылын үлетпур продукциязын бирээзинге чиг-эттин, материалдарың, отудар чүүлүн болгаш электро-энергияны чарыгдалы кудулаан болгаш дерилгелерин ажыглаары экижээр.

Ынчалза-даа, чамдык министр-стволар эрткен чылын чыылдалар планнарын болгаш бюджет мурунуңа бодунуң хүлээлгелерин долдур күсүдиринер. Бияш болгаш саазың үлетпурүнүң, хөмүр даш үлетпурүнүң, чик болгаш аш-чөм үлетпурүнүң, транспорт болгаш аар машина туудушкунуңуң министрстволары 1952 чылда чыылда планын дыка чедир күсүдирин болгаш пландан ажык каражалары болдурганнар.

Чижээлээрге, ССРЭ-нің Чик болгаш аш-чөм үлетпурүнүң министрствозунуң талазы-биле олча-ажыктар планы 1,6 миллиард рубль

чедир күсүдиринер. Оон аңгыда ол министрство көдээ ажил-агый продукциязын белектээринин, кадагаларының болгаш саарылдарының талазы-биле немелде чарыгдалдарын чингедиринин онаалдазын 280 ажыг миллион рубль чедир күсүдирин. Балык үлетпурүнүң талазы-биле олча-ажыктар планын будурулгелерин барык үштүн ийи кезин күсүдиринер.

Орулгалар талазы-биле планнарын нитизин-биле күсүдирин турар өске министрстволарының составында бот-үне чингедирин талазы-биле онаалгалары күсүдирин турар болгаш улуг чидиргелерин болдуруп турар шак ындыг будурулгелер өзээш эвес бар болуп турар.

Чамдык министрстволарының 1952 чыл дургузунда ажил-агый болгаш сан-хөө ажил-чорудулганың түңгөндөзүн көргөш, чазак болза, план-сан сагалга-чурумунуң үрөгүдүшкенин чайлаарын, будурулгелер болгаш сан-хөө планнарын бүгү будурулгелерин болгаш организастаарының күсүдирин турарының талазы-биле шынгы контрольду боттандыраарын болгаш оларын ажилын экижидеринче тодаргай хемчеглерин ап чорударын министр-ство хөштөткөн.

Бо сорулгалары күсүдириниң эргежок чугула чүүлү болза, будурулгелерге болгаш министрстволарга будурулгелер болгаш сан-хөө планнашының экижидери, база муракчы заводтарың чедип алганы, материалдары, оттулар чүүлү болгаш электри энергиязын ажил-дал үндүреринин болгаш чарыгдаларының нормаларың барымдаалап тургаш, продукцияның бот-үнезин талазы-биле планнарын чогадып тургузары болур.

Продукцияның будуруп үндүрүлгезин улгатырарының болгаш чыылдаларының өзүлдөзүн чугула чүүлү болза, үлетпур дерилгелерин үр-түңгөндө ажыглаары болур. Дерилгелерин ажыглаарың доктаатынган нормалары будурулгелер чамдык адырларында ам-даа күсүдирин турар дээрзин чугулааза чогуур. Чижээ, Металлургия үлетпурүнүң министрствозунуң элээн хөй заводтары 1952 чылда домна болгаш мартен суугуларың ажыглаарының нормалары күсүдиринер. Машиналары болгаш дерилгелерин ажыглаарының талазы-биле улуг чепестер хөмүр даш үлетпурүндө бар болуп турар, ол чорук күш-ажылдың будурулгелерин бекитерин талазы-биле болгаш продукцияның бот-үнезин чингедириниң талазы-биле онаалдаларының күсүдиринер чедирин турар.

Чиг-этти болгаш материалдарың ажык чарыгдаларының, үрей кылар чорукту болдурарының, ажил-агый эвес чоруктуң база өске-даа будурулгелер эвес чарыгдалдарың ужурундан улуг чидиргелер хөй будурулгелерде бар болуп үргүлчүлөп турар. Муракчы техниканы болгаш депшигелги технологияны улам ынай иштингизди кирериниң, чаа камналгың материалдарың болгаш долду үнелиг солукчулары калбаа-биле ажыглаарының, продукцияның шынарын экижидериниң, будурулгеге үрей кылар чорук-биле болгаш чидиргелер-биле шиптирлиг демселдериниң бот-үнезин чингедирин болгаш организастаарының удурутчуларың эргежок чугула.

Тудуг организастаарына камналганың чурумун дыка күштелдире чогуур. Бедик будурулгелер машиналарлыг болганда, олар күш-ажылды ажыкты организастаарына, тудуг материалдарына чарыгдалдары эвээждиринге болгаш немелде чарыгдалдары кызыраларына делгем аргалары болуп турарлар.

1953 чылда капитал салышкынарының ишти түнү, тудугта саарылга ашка-хөренгилериниң өзүлдөзүн катый алдыга, 156,1 миллиард рубль болуп, ыңчаарга ол сорулгаларга бюджеттен 106,7 миллиард рубль төлөвилетинер. Туудушкунга ашка-хөренгилер талазы-биле оон артак хереклет болза, орулгалардан, амортизация шилчидилгелеринден болгаш ажил-агыйның өске-даа курлавырларында хандырынган турар ужурул, оон-биле кады мөөнөп садар өрөктериниң база тарифтерин болгаш тудуг-монтаж ажилдарының үнезин чингеткенинден камналга 15,5 миллиард рубль болур.

1953 чылда тудуг ажилдарының доктаатынган планнарын күсүдиринде туудушкуну организастаарында бар болуп турар улуг чепестерин узуткаары негетинип турар, чүге дээрге, ол чепестер тудуг ажда-

раының үнезин дыка улгатырып болгаш оларның доостур хуусаалары үрээр чорукка чедирин турар.

1952 чылда хөй тудуг организастаары туудушкунуң бот-үнезин чингедиринин талазы-биле онаалдалары күсүдиринер. Чижээ, Тудуг Министрствозунуң организастаарының дыка хөй ажилчы күжүн, машиналары болгаш механизмерин ажыглаарының талазы-биле улуг чепестерлиг болганы-биле, а ол ышкаш өске-даа чылдаганнарның ужурундан тудуг-монтаж ажилдарының үнезин дыка улгатышкынын болдурганнар. Тудуг-монтаж ажилдарының үнезин дыка улгатышкынын болдурганнар. Тудуг-монтаж ажилдарының ашка-хөренгилерини сметада көрдүнгөн өртөндөн азыр чарыгдаларында болгаш өске-даа будурулгелер эвес чарыгдалдарда карылга ол Министрствонун талазы-биле 1952 чылдын дургузунда план өзүгээр көрдүнгөн 1,025 миллион рубль олча-ажыктын орунунга 725 миллион рубль болган. Хөмүр даш үлетпурүнүң болгаш орук харылаазының министрстволарының тудуг организастаары база улуг карылгалары болдурганнар.

Министрстволарының болгаш тудуг организастаарының сорулгалың болза, чазактын доктаатыны, тудуг ажилдарының болгаш оларның үнезин чингедириниң планын чугула чокка күсүдирин хандыраары болур. Сан-хөө органны болгаш узун хуусаалыг салышкынарның банктары, тудуг организастаарың ашка-хөренгилерин боттандырыпшаан, туудушкунуң чоруп турарының талазы-биле контрольду болбазырангайдыр, күштелдирер, чарыгдалдарың доктаатынган нормаларың ылаптыг сагыры болгаш ашка-хөренгилерин чарыгдаларда шынгы камналганы чорударын негээр ужурул.

Үлетпур банкызының ажилында улуг чепестер бар дээрзин чугулааза чогуур. Үлетпур банкызының дыка хөй контролары туудугнуң үнезин чингедириниң талазы-биле онаалдаларының күсүдириниң контрольдавайн турар, иштиги курлавырлары мобилизаастаар дээш эргежок чугула демселди чорутпайн турар болгаш туудушкунга төлөвилет-смета чурумун шынгы сагыры болгаш талазы-биле эргежок чугула негелдери болур чорукту илеретпейн турарлар.

МТС-терде болгаш совхозтарда ашка-хөренгилерин камнап аларың улуг курлавырлары бар. Эрткен чылын МТС-терге трактор ажилдарының бот-үнезин доктаатынган денелди 3,3 хуу ашкан. Тракторлар септелгезин үнезин бекиткениниң, кывар чүүл болгаш административ эргелет чарыгдалдарың ажык чарыгдаларының түңгөндө, а ол ышкаш илчирбелит тракторлар талазы-биле трактор ажилдарының планы күсүдириниң уламындан бюджет ашка-хөренгилерин 386 миллион рубль түңгө ажык чарыгдар чорукту болдурган.

МТС-терин трактор ажилдарының бот-үнезин чингедирин тракторларың ажыглаары экижиткениндеп, трактористерин күш-ажылдың будурулгелерин бекитерин болгаш машиналарың септээринге чарыгдалды септелгезин шынарын экижидип тургаш чингедиринден чедип алдыны болур.

Көрдүнгөн планнарын чедишкенин күсүдириниң эрге-ажыктарына таарыштыр сөөлгү үедө күрүне болгаш ажил-агый удурутулгазын экижидер талазы-биле чугула хемчеглери чазак ап чоруткан.

Министрстволарың улгатыр кадыгы болгаш министртерин эргелерин дыка калбартканы, күрүне аппаратының системасында элээн хөй артык адырларың узуткааны бүгү ажил-агый ажилын удурутунуң денелен улам бекитеринге таарымчалыг байдаларың тургускан. Ам министрстволар будурулгелерин ажилын эң оперативтиг болгаш тодаргай удурутуну боттандыраар, оларга ашка-хөренги талазы-биле эргежок чугула дузаны көргүзөр болгаш оларның ажилын контрольдарың экижидер бүгү аргалары.

Оон-биле холбаштыр норма доктаадыр, артыкшылыг чүүлдерин таарыштыр хуваар болгаш будурулгелерин түр хостуг саарылга ашка-хөренгилерин ажыглаар талазы-биле, а ол ышкаш бюджет төлөвилелдерин болгаш банк чээлиерин ажыглаар талазы-биле министртерин эргелериниң калбарганы улуг ужурудузалыг. Ол хемчеглер будурулгелерин ажилын эң оперативтиг болгаш тодаргай удурутунга аргаларың тургустушаан, оон-биле кады будурулгелерин курлавырларың эң

шын болгаш ажыктыг кылдыр ажыглаарың хандыраар дээш министрстволарың харысалгазын бекитип турар.

Будурулгени болгаш бараан саарылгазын калбартырың планын барымдаалаш будурулгелерин болгаш организастаарының саарылга ашка-хөренгилерин 1953 чылда 15,1 миллиард рубль, оон иштинден оларның боттарының хууда курлавырларында 10,8 миллиард рубль болгаш бюджеттен 4,3 миллиард рубль кылдыр улгатырып турар.

Саарылгада турар ашка-хөренгилер эң будурулгелер-биле болгаш айтынган черинге шынгызы-биле ажыглатынган турары эргежок чугула. Министрстволар болгаш оларның эргелелери будурулгелерин ажил-агый, сан-хөө ажил-чорудулгазынче эң ханы синниги кирер, оларга берген ашка-хөренгилерин ажыглап турарының контролон күштелдирер ужурул. Ол сорулгалары күсүдирин төп черлерге-даа, чер-черлерге-даа экономика, үчөт болгаш ревизия ажилдарың экижидерин, ол уластуоттарың мержезилдик болгаш хынатынган тускай эртемниг кадрлар-биле быжыглаарың негеп турар.

Ажил-агый планнарының күсүдирин болгаш камналга чурумун сагып турарың, бүгү будурулгелер болгаш организастаар боттарының күрүне мурнуна хүлээлгелерин долузу-биле болгаш чогуур өйүндө күсүдирин, материал болгаш ашка курлавырларың эң камналгалыг чарыгдаларың шынгы чурумун чорудуп турарың контрольдаар херекке сан-хөө органны бодунуң ролун бекитер ужурул. Сан-хөө организастаарың ажил-агый, сан-хөө ажил-чорудулгазына контрольду ам-даа чепест боттандырып турарын, ажил-агый адырларың болгаш будурулгелерин экономиказын шынгы өөренип көрбөй турарын база күрүнеин сан-хөө сагыла-чурумун үрээрлерге хамаарыштыр эргежок чугула негелден доктаамаал чорутпайн турарын минир херек.

Сан-хөө органны ол ышкаш улус ажил-агыйында бар болуп турар бүгү иштиги курлавырлары мобилизаастаар талазы-биле бодунуң ажилын экижидер болгаш ажил-агый организастаарында бюджетке кирип турар төлөвирлерин контрольдаарын күштелдирери чугула. Бо талазы-биле чугула сорулгалар ажил-агыйда санажылгаларың байдалын контрольдаарын экижидер, ажил-агый организастаары дужаакчыларын болгаш банктарың мурнуна хүлээлгелерин чогуур өйүндө күсүдирин дээш шиптирлиг демселди чорудар ужурул күрүне банкызының болгаш оларын албан черлериниң мурнуна туруп турар.

Камналганың эң шынгы чурумун боттандырың бүгү айтырлары бистин бүгү ажил-агый ажилы-мыстың төүңгө кезеде турары эргежок чугула. Будурулге бүрүзү будурулгени организастаары доктаамаал экижидер болгаш продукцияның бот-үнезин чингедириниң талазы-биле онаалгаларың долдур болгаш ажык күсүдирин хандыраар ужурул.

Будурулгелерин экономиказың болгаш сан-хөөнүң айтырларына ажил-агый ажилың талазыдан кичээнгейни күштелдирери күрүне бюджетин чедишкенин күсүдиринге улуг идигни бээр.

Эштер депутаттар! Совет улус 1952 чылда улус ажил-агыйның хөгжүлдөзүнө дыка улуг чедишкенин чедип алган.

1953 чылда ССРЭ-нің күрүне бюджетин болза, Совет Эвилелдиң күчү-шыдалың улам быжыглаарының бюджетин болур. Бюджет социалисттик экономиканың чаа күчүлүг көдүрүлүшкүнү болгаш совет улустун материалды болгаш культурамы денелен бекитерин эргежок чугула ашка-хөренгилер-биле хандыраар.

ССРЭ-нің күрүне бюджетин күсүдир талазы-биле бистин бүгү ажилы-мыс Коммунисттик партияның XIX съездиниң шиптирлиг үндөдилер, социалисттик чыылдаларың өзүлдөзүнче чаа улуг түңгөндөзүн чедип аларына бүгү аргалар ажыглатынган турар кылдыр тургустунар ужурул.

Бюджеттин чедишкенин күсүдир бистин Төрөөн чуртувустун экономиказың чыылдаларың өзүлдөзүнче чаа улуг түңгөндөзүн чедип аларына бүгү аргалар ажыглатынган турар кылдыр тургустунар ужурул. Ол хемчеглер будурулгелерин ажилын эң оперативтиг болгаш тодаргай удурутунга аргаларың тургустушаан, оон-биле кады будурулгелерин курлавырларың эң

Москва, Красные ворота чанында бедик байын.

(СЭТА-ның фотохрониказы).

Тараа белеткеленин планын күсүдир

ТИХОРЕЦК (Краснодар край). Кубанда тараалан улуг район—Тихорецкий район тараа белеткеленин планын июль 24-те хуусаа Бетинде күсүдир. Эрткен чылдын денелди-биле алырга, 750 муң пуд хөй тараа күрүнеге дужаатынган. Тихорецкий тараа совхозу гектардан ортумаа-биле 21 центнер тарааны ажаап ап, бай дүжүттү алган. Күрүнеин тараа шыгжамырларына пландан ажык 120 пуд тарааны совхоз урган.

Чаа өөредилге чылынга

ЛЕНИНГРАД. А. М. Горький аттыг «Печатный двор» типография чурттуң школаларына өөредилге номнары парлаарын дооскан. Ук типография он бир аттарлыг 19 миллион экземпляр номнарың парлап үндүргөн. Ол болза, эрткен чылдан барык-ла үш миллион хөй.

Чукоткада мал ажылы

АНАДЫРЬ. Усть-Белоеже бөлүк иви ажилдылар чедип келгенер. Олар Тундрага каш айларда чурттааннар болгаш бо үеге чедир бо черге көстүп көрбөөн чаа байыңарың туттуңганын, а кылдыларда суурга ышкаш хевирлиг туудуларын көстүп келгенин олар өөрүшкү-биле магадал турарлар. Бо болза, Чукотканың колхозтарына бир дугаар кылдынган силос башналарың дээр.

Революция мурнуна бүгү Чукот чартык ортукулук Марково суурга карачангыс инек турганын хоочун чурттакчылар сактып турарлар. Ол инекти черлик араатан ак ышкаш көрүп турган. А ам колхозтарда он оон баш сүткүр малдар бар. Анадырның балык комбинаты, Угольный шенектин садыг конторазы фермалары тургускан.

Чукотканың эң-не сонгу районнарының бирээзи Чөөн Тундраның колхозтары сүткүр малдарың салып тып алып деп шиптирлээр. Якутияның инектерин боже апаар.

Суурларда радио

АШХАБАД. Геок-Тепинский районун Андрейс аттыг көдээ ажил-агый артелинде радио бекитерин ажыгдалаче кирген. Куна-Ургенский районун «Март 8», Марийский районун Сталин аттыг, Калининский районун «Октябрь», Фарабский районун Ленин аттыг көдээ ажил-агый артелинде чаа радио бекитерин тургустунар.

Туркменияның эң-не ыраккы суурларында радио ажилдап турар. Республиканың колхозчулары чүтгө бо чылын 500 ажык радиопремияктарын садып алганнар.

Чаа беш чыл планының төнчүзүндө Туркменистаның колхозтарына калбак радиоужулга доостунган турар.

Ажилчы чоннар автомашиналар садып ап турар

СТАЛИНО. Сталино хоорайда тускай магазини июль 24-те «ЗИМ» деп чикч автомашиналарың садып эгелээр. Селидовский районда Карл Маркс аттыг колхозтун даргазы А. С. Токрев бирги машинаны алган. Горловкада шахтаның даг техниги В. А. Агамолов «ЗИМ» деп машинаны садып алгаш чоруй барган. «ЗИМ» деп хевириниң машиналарын садып аларының 6 чагылары кам кирген.

Ол магазин 4 чылдын дургузунда областын ажилчы чоннарына 1350 «Победалары», 4 муң хире «Москвичилери» саткан.

(СЭТА).

ССРЭ-нин Агаар Флодунуң хуну

ССРЭ-нин Агаар Флодунуң хуну — бистин чуртувустун ажычы чоннарынын ынак, бүгү улусту байырлады, алдардык совет ужал-чүлдүн болгаш ужал-чүлү үлөтүрүүнү ажылдакчыларын чедишкенин көөр хуну, ужал-чүлү эртемнин болгаш техниказынын чедишкенин көөр хуну болур. Ол чакчыккан байырлады ССРЭ-ниң ажылчы чоннары чээрби бир катап байырлап турар. Агаарнын Кызыл Флодунуң 15 чыл болганын холбаштыр база бистин ужал-чүлдүвүстүн чеди алганы шыгыны чедишкенин демдеглээр-биде 1933 чылдын апрельдин 28-те байырладык хуну доктаадып тургускан.

Бистин чуртувус ужал-чүлдүн болгаш агаарга эжиндиришкенин төрөзү чурту болуп турарына совет кижилер дүрүм өзүгарга чоргаарп турар. Агаарнын халавын чагырып алыр дугайында кижини илтиеленин дидин күзелин эс баштай-ла эс таланытылг орус кижилер ботган дырган.

Делегейге эң баштайгы самолет Россияга кылдырган болгаш агаарже көдүрүлгөн. Ону эртенче чүс чылдын тозан чылдарынын эгезинде самолет кылдыкчы орус эртемден А. Ф. Можайский чогаадып кылган болгаш шылгап көргөн. Можайскийнин ужалар аппараты амгы үенин самолөдунга дыка дөмей бүгү-ле кол кезектери бар болуп турган. Шылгарангай орус эртемденер болгаш шилдикчилер—М. В. Ломоносов, Д. И. Менделеев, Н. Е. Жуковский, К. Э. Циолковский, С. А. Чаплыгин болгаш оон-даа өскелер ужал-чүлдүн болгаш агаарга ужудушкунун хөгжүдүзгө үнөпел четпес салышкынын кылган.

Совет Агаар Флодунун тургузукчулары болгаш организакчылары болза, бистин кайгамчык делгем чуртувустун амьдиралына болгаш камгалаына ужал-чүлдүн канчаар-даа аажок улуг ужал-дузанын баш бурунгаар көргөн Коммунисттик партия болза оон улуг баштыкчылары В. И. Ленин биле И. В. Сталин болур. Совет эрге-чагырганын баштайгы хүнеринден эгелээш, ССРЭ-ге шериг болгаш хамааты ужал-чүлүнүн хөгжүдүзгө үнөзенин салып эгелээш. Коммунисттик партиянын удуртулгазы-биле совет улус кыска хуусаада күчүлү Агаар Флодун тургускан болгаш бистин чуртувусту ужал-чүлдүн улуг күрүнеси кылдыр хуудулган.

Бистин чуртувусту индустриализастаарынын болгаш көдээ ажыл-агыйын коллективизастаарынын ленинчи-сталинчи политиказы, беш чыл планнарын совет улустун чедишкенин күсүткени болза, Агаар Флодунун күчүлү хөгжүдүзгө бгыж материал-техникти сууру тургускан.

Совет күрүнесин туруп келгенин 35 чыл төөгүзүңү иштинде ССРЭ-нин Чепсектик Күштери, оон иштинде ужал-чүлү бистин Төрөзү чуртувустун хосталгазын болгаш хамаарышпас чорунуе халдап турган империалистернин шавышкынынынга удур согугну берип келген. Күчүлү Совет Армия болгаш Шеригиниң Далай Флоду-биле кады ужал-чүлү совет кижилерин тайбын күш-ажылын, социализм чуртунун күрүне эрге-ажыктарын карак огу дег камгалап турар. Бодунун туруп келгенин бүгү дүргүзүндө бистин алдарлы ужал-чүлдүвүс ынак Төрөзү чуртуна, бодунун улзуңга, улуг Коммунисттик партияга, төрөзү Совет чазанга шынчын болгаш бердигенин херек кырынга көргүскен.

Ада-чуртуну Улуг дайынын чылдарында совет ужал-чүлүнүн бедик дидин, өдүм чок эрес маадырлыг чоруктары болгаш чалыштыг патриотизми кижилерин угаан-бодалыдан каян-даа ырава. Сталинчы ужал-чүлү Николай Гастелло, Виктор Талалихин, Борис Сяфонов, Тимур Фрэнзе болгаш өскелер-даа бистин Төрөзү чуртувусе халдаан калчааран дайзынар-биле демиселге боттары кайгамчыктыг алдар-биле шыкканнар. Ада-чуртуну Улуг дайынын чылдарында шылгарал болгаш эрес-дидин чоруктары илереткени дээш Совет Эвилелинин Маадыры деп ат-

Н. КАМАНИН, ужал-чүлдүн генерал-лейтенантызы

ты ийн муң ажы ужал-чүлүчүлүк тывыскаан. Шеригиниң 63 ужал-чүлүчүлүк ол бедик атты ийн дапкыр тывыскаан. Шериг-Агаар Флодунун алдаржаан ийн дайынчылары — Александр Покрышкин болгаш Иван Кожедуб олар Совет Эвилелинин үш дапкыр маадырлары. Оон мун ужал-чүлүчүлүк ССРЭ-нин орденнери болгаш медалдары-биле шаңнаткан.

Совет ужал-чүлдүн чедишкенин бистин болгаш күчүзүңү үнер дестери болза, анаа бүгү улустун ынакшылында болгаш Коммунисттик партиянын база Совет чазактын үргүлчү сагыш салышкынында болур. Ужал-чүлдү бирги чергенин дайынчы болгаш транспорт самолөттү ужал-чүлү хандырып турар күчүлү ужал-чүлү үлөтүрүү бистин чуртувуста тургустунган. Шылгарангай совет эртемденер болгаш авиоконструкторлар ужал-чүлү үлөтүрүүнү ажылдакчылары болгаш ужал-чүлүчүлүк-биле сырый кады ажылдап тургаш, ужал-чүлү эртемин болгаш ада-чуртуну самолет тудушкунун үргүлчү хөгжүдүп турар. Сталинчи шаңналдын лауреаттары А. И. Микоян, А. Н. Туполева, С. В. Ильюшин, С. А. Лавочкин, А. С. Яковлев болгаш өскелер-даа бистин чуртувустун дайынчы болгаш транспорттуң чаа самолеттары тургусканнар.

Бистин чуртувустун хамааты агаар флодунун хөгжүдүзгө үнөзенин баштап база-ла улуг. Совет Эвилелинин бүгү-ле чугула хоорайлары агаар орук харылдаалары-биле тутчуп холбашкан. Самолөттөр почтаны, содунарны болгаш журналдарны, яны-бүрү чүктөргө дапкыр турар. Чыл бүрүдө агаарга пассажирлер сөөртүрү өскөн. 1952 чылда хамааты агаар флодунун чүк сөөртүлгөзүн эргилдиз 1940 чылга денээрге 9,2 катап өскөн. Бешки беш чылда агаар харылдааларынын четкизи дыка улгадыр. Транспорт самолөттөрүнүн паркыгы чаа-чаа машиналар-биле, самолет башкарып чорударынын чаа херекселдери-биле деритинген турар. Дун-хунун дүргүзүндө үргүлчү ажылдаары-биле дерезе аэропорттарынын саны өзер. Агаар транспортунун чүк сөөртүрүүнү эргилдиз ийден эвээш эрес көвүдээр.

Төрөзү чуртка улуг ынакшыл-биле хей-атт кырген совет ужал-чүлүчүлүк чаа техниканы, самолеттары башкарып чорударынын уран-мергежлин канчаар-даа аажок чогаадыкчы көдүрүлүшкүн-биле шингээдин ап турар. Москвага болгаш чуртун өске-даа хоорайларына чылдын-на эртриип турар ужал-чүлү байырлааныгы сөөлгү чылдарда бистин таланытылг ужал-чүлү конструкторларынын болгаш ада-чуртуну ужал-чүлү үлөтүрүүнү ажылдакчыларынын кылып тургусканы яны-бүрү спорт болгаш дайынчы самолеттарга, оон иштинде эң чаа реактивтиг аппараттарга ужал-чүлүчүлүк чыгыш болгаш тергөвүзүн, чангыш-чангыш болгаш бөлүк-бөлүк нарын пилотажтарынын чүс-чүс мун совет хамаатылар магалдап көрүп турарлар.

Тайбын тургузукчу күш-ажыл кылып турар совет улус бодунун төрөзү социалисттик күрүнесин быжылаар дээш могаг чок демисежип, бистин чуртувусту кандыг-даа таварылгалардан айылы чок болдурар дээш күжүн харамнамай турар. Социализм чуртунун ажылыч чоннары дайын кыпсыкчыларынын чимзениглерин сермичиледи-биле илтиелеп көрүп, ССРЭ-ниң Чепсектик Күштерин бүгү хемчег-биле быжылдап турар.

ССРЭ-ниң маадырлыг Чепсектик Күштеринин дугайында совет улустун, Коммунисттик партиянын болгаш чазактын сагыш салышкынын көсүкү илергейлээшкени болза, Армияга ужал-чүлү болгаш Флотка дузаларынын эки-турачы Бүгү-эвилел ниятелинин (ССРЭ-нин ДОСААФ-нын) идеялиг ажыл-чорудулгазы болур. Ол ниятелинин

организацияларында совет патриотчулар шеригин, техниканын, ужал-чүлдүн болгаш далай шеригиниң билдиренин чедишкенин шингээдин ап турар. Оларнын хей нуруузу спорттуң яны-бүрү хевирлеринин мастерлери болу берген.

Бистин чуртта агаар спорту массалыг болу бергенин ачызында бистин ужал-чүлү спортсменнеринин спорттуң бедик көргүзүлгө, бүгү-эвилелдин болгаш бүгү делегейнин рекордтарын чеди ап турар. Доктаатынган рекордтарын санынын талазы-биле бистин чуртувуска деннежир чурт делегейде чок. Амгы үеде ужал-чүлдүн совет спортсменнери бүгү-эвилелдин 204 рекордтарын кылган, оларнын иштинде 90 спортсменнер делегей чедишкенинрин алганнар. Спортчу шылгарангай түнелдер 1952 чылда чеди алдынган. Ужал-чүлү спортунун яны-бүрү хевирлеринин талазы-биле совет спортсменнеринин рекордту чедип алышкынынын судьялар 85 катап демдеглээш, оон иштинде 22 чедип алышкынынын делегей рекордунга кири бадылаан.

Сөөлгү чылдарда бистин чуртка ужал-чүлү спорттун күш-культуранын нийти системазыныч кириген. Ону ынакар тургускан чорук болза, ынакар калбак ажылчы массалары, ылангы аныктарын калбаа-биле киригерине таарымчалыг болган.

ДОСААФ чыл бүрүдө самолет, планер, парашют болгаш авиомодель спортунун талазы-биле област, республикалар болгаш бүгү-эвилел маргылааларын чорудуп турар, орта бүдүрүлгеден чарылбайн тургаш, агаар спортунга өөренип турар мунун оолдар, кыстар кирип турар. Эртен чылда ужал-чүлү спортунун талазы-биле ССРЭ-нин бирги чери дээш бүгү-эвилел маргылааларынын 27 тилекчилеринин ССРЭ-нин чемпионы деп хүндүлүг атты тывыскаан. Чижээлээрге, 1952 чылда самолет спортунун талазы-биле абсолюттук чемпион деп атты ужал-чүлүчүлүк П. Лысенко болгаш М. Гордей олар чаалап алган. ССРЭ-нин В. П. Чкалов аттыг Төп ужал-чүлү клубунун мастери Я. Форостенкога, спорт мастери П. Захулаинге болгаш В. Балашевка хей демисел программазынын ангы-ангы мергежилелеринин талазы-биле бирги чери тывыскаан. Москва хоорайнын ужал-чүлү клубунун спортсмен кызы, спорт мастери В. Дубравина база чедишкенин болган. Маргылаадага күсүтинген үш ужал-чүлүчүлүк 200 сан алыр ужал-чүлүчүлүк 190 санны ол алган болгаш самолет спортунун талазы-биле чуртун чемпиону деп атты чаалап алган.

Парашютчу-спортсменнер дыка улуг чедишкенин чеди алган. Бистин улзувус парашют спортун дидимнериниң спорту деп адал турар. Бүгү делегейин ужал-чүлү федерациязынын (ФАИ) демдеглээни-биле алырга, амгы үеде парашют спортунун талазы-биле делегей рекордтары шунтузу совет парашютчуларга хамаарып турар.

Рекордтарын сан талазы-биле делегейге бирги черге совет планиристер дайын мурунда-ла кирген. Бо чылын совет планиристеринин 10 чедип алышкынынын делегей рекордтарындан ажып турар.

Улуг чедишкенин авиомодель бистин база-ла чеди ап турар. Ам делегей рекордтарынын 60 хузу, оон иштинде бүгү делегейин ужал-чүлү федерациязынын демдеглээни делегейин 5 рекордтарынын 4-ту совет авиомодельстерге хамаарып турар. Улустун ынакшылына, Коммунисттик партиянын болгаш Совет чазактын үргүлчү сагыш салышкынынга бүргөттирген совет ужал-чүлү бистин Төрөзү чуртувустун бүгү-ле Чепсектик Күштери-биле кады коммунисттик ниятелинин тургузукчуларынын тайбын күш-ажылын сермичиледи камгалавышан, соксаал чок өзүп, быжыгып турар.

ССРЭ-нин күчүлү Агаар Флодунга алдар!

Улуг совет улуска алдар! Совет ниятелинин улуг углап-баштакчы болгаш удуртукчу күжү—Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязы делегерин!

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министертвозунда

Июль 30-де Совет чазак АКШ-тын чазанга нота чоруткаш, дөрт моторлуг америк бомбардировщиктин июль 29-та ССРЭ-нин куруне кызыгарын Владивостоктан ырак эвес черге каржызы-биле үрзенин удуз АКШ-тын чазанга удурлангышкынын илереткен дээрзин совет парлагалга дынадып турган.

Июль 31-де АКШ-тын Москвада элчини Г. Ч. Болен АКШ-тын чазан-нын даасканын өзүгар ССРЭ-нин Даштыкы Херектер Министертвозунга сагындырылгы бижикти дамчуткан, ында ССРЭ-нин куруне кызыгарын америк шериг самолеттун үрзенин фактызын маргылып турар болгаш Япон далайнын кырынга анаа ужудушкунун үзүндө америк самолетту совет истребительдер атакалаан дээр аянныг кылдыр айтып турар. Оон ынай, АКШ-тын чазанда бар турар медээлер өзүгар алырга, америк самолеттун экипажынын дириг арткаан кезигүнерин совет суднолар тып алган деп сагындыры бижикте айтып турар болгаш ол кижилерни АКШ-че дедир чандырынын дугайында дилегин илередиң турар.

Август 3-те ССРЭ-нин Даштыкы Херектер Министертвозу америк элчин черинин үстүндө айтынган

сагындыры бижинге моон адаанда харыны АКШ-тын Москвада элчин черинче чоруткан:

«АКШ-тын элчин черинин бо чылдын июль 31-деги сагындырылгы бижинге холбаштыр Совет Социалисттик Республикаларын Эвилелинин чазан Американын Кытышкан Штаттарынын чазанга моон адаанда чүүлдерини медеглээр эргежок чугула деп санап тур.

«Б—50» деп дөрт моторлуг америк бомбардировщик бо чылдын июль 29-та ССРЭ-нин куруне кызыгарын баштай Гамова думчуктун чоогунга үрзэн болгаш ССРЭ-нин девискээрин кырынга ужудушкунун! Владивостоктан ырак эвесе Аскольд ортуктун чанынга үргүлчүлөп турган дээр дугайын херечилеп турар хынатынган фактыларны АКШ-тын чазанга Совет чазактын бо чылдын июль 30-деги нотазында кириген. Оон ССРЭ кызыгарынын девискээринде чоруп турарын америк самолетка айтыр болгаш Совет Эвилелинин агаар девискээринден ырап чорурун анаа саналдаар сорулга-биле ийн совет истребительдер чоошулап кээрге, америк самолет оларже от ажыдыпкан болгаш совет самолеттарын бирээзинге улуг үрзээшкенин таварыштырган. Оон ужу-

рундан совет самолет хары от ажыдар ужурга таварышкан, оон соонда америк самолет далай талазычче углай ужул чоруй барган.

Япон далайнын кырынга анаа ужудушкунун үзүндө америк самолетту совет истребительдер атакалаан дээр аянныг чүлдүн дугайында АКШ-тын чазанга сагындырылгы бижинде ол медеглел тодаралдып доктааткан фактыларга чөрчүп турар дээрзин үстүндө кириген фактылар көргүзүп турар-дыр.

Устүндө айтынган, далай талазычче ужул чоруй барган ол америк самолеттун дугайында болгаш оон экипажынын дугайында кандыг-даа медеглел Совет чазактын холунда чок болуп турар.

Совет чазак бодунун июль 30-деги нотазын бадыткап, совет кызыгарын үрзэн талазы-биле буруулуг кижилерин шынгы харысалгага киригерин негеп, база ССРЭ-ниң куруне кызыгарын америк самолеттарын үрзэрин моон сонгаар болдурбазынче хемчеглерни АКШ-тын чазанга ач чорударын манай тур.

Сагындырылгы бижикте кирип турар удурлангышкыны Совет чазак кандыг-даа үндөзүн чок кылдыр көрүп, хүлээп албайн тур.

БИСТИН ОБЛАСТА

Баштайгы тарааны курунеге

Танды районнуң «Красный партизан» колхоз (даргазы эш Карасев, партия организациязынын секретары эш Таржаа) баштай бастырган тарааны курунеге дужаап эгелээш. Кочетов суурунда Сталин аттыг

колхоз (даргазы эш Рудин, партия организациязынын секретары эш Нордуп-оол) баштайгы дүжүттүн тарааны курунеге хей-айтыгы-биле дужаавышан, база келди чылдын үрзенин уруп эгелей берген.

Тараа кестирилгези чер-черде эгелеп турар

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун Көк-Чыраа сумузунда Ленин аттыг көдээ ажыл-агый артели тараа ажаап алышкыныч кырып, август 5-ке чедир 84 ганын таразын кезип алган.

Шаган-Арыгнын машина-трактор станциязынын комбайнер Михаил Бурбо хүн-бүрүнүн нормазын үргүлчү долдур болгаш ажыр күсүдөп эгелээш.

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Чаа-Хөл районун Кара-Тал сумузунда «Тилелге» колхоз бир комбайн болгаш тараа кезер бир машина-биле август 6-да дүжүт ажаалгазынч кирипкен. Ол ышкаш Кара-Талда Сталин аттыг көдээ ажыл-агый артели боду чоруур комбайн-биле август 6-да баштай бышкан таразын кезип кирипкен.

ТУРАН. (Телефон-биле). Бий-Хеминиң Кочетов аттыг колхозу август 6-дан эгелеп баштай бышкан таразын «Сталинец—6» деп комбайн-биле кезип кирипкен.

Мал чеминиң белеткелд

Чөөн-Хемчик районун Хорум-Даг сумузунда Жданов аттыг көдээ ажыл-агый артели сиег кезип алырынын талазы-биле районда эң дээр чери ээлеп турар. Эң ылангыя силос салышкынынын планын 175 хуу чедир эрестиг күсүткен.

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле). Барын-Хемчик районун Эрги-Барлыкта Кызыл туктуг «Большевик» колхоз силос салышкынынын планын 103 хуу күсүткен.

САМАГАЛДАЙ. (Телефон-биле). Эртен воскресеньеде Тес-Хем районун ажылыч, албан-хаакычтар 3 кезек бригада болуп алгаш, районун колхозтарынга шеф ажылын чоруткан.

Чыргалады сумузунда Калинин

Күрүне мурнунга хүлээлгезин күсүдөп турар

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районун «Большевик» колхоз (даргазы эш Комбу, партия организациязынын секретары эш Шагдыр

аттыг колхозка эш Чадамбанын удуртканы 28 кижилг бригадазы 3 сараатты, Берг-Даг сумузунда Ленин аттыг колхозка эш О. Н. Биче-оолдун удуртканы 18 кижилг бригадазы 2 сараатты база эш А. С. Шелковтун удуртканы 23 кижилг бригадазы 3 улуг сараатты бөлүп, тургузуп бергенер.

САРЫГ-БУЛУН. (Телефон-биле) Эрзин районун ажылыч, албан-хаакычтары 72 киж Бай-Даг сумузунда «Чаа орук» колхозка воскресеньеде шептеп баргаш, бир хүнүн дүргүзүндө 200 хөлээзин болгаш 3 улуг сараатты бөлүп, тургузуп берген.

Шефке районун почта болгаш эмчи коллективтеринден барган эштер онза кызымк ажылдааннар. оол) күрүнеге эът, дүк болгаш сүт дужаарынын күрүне планын эрестиг күсүткен.

Школалар септелгезин доозуп турар

САРЫГ-БУЛУН. (Телефон-биле). Эрзин районун «Кызыл сылдыс» колхозта эш Шынгын директорлаан эге школанын, база Нарын эге школаларын септелгези бүрүн доозулган.

САМАГАЛДАЙ. (Телефон-биле). Тес-Хем районун Самагалдай ортумак школа (эргелекчизи эш Дүмбүү), 7 чыл школазы (эргелекчизи эш Кундашкин), 1953—1954 өөредилге чылынга школанын белеткел

кел ажылдарын болгаш оон бүгү септелгезин бүрүн дооскан.

СУГ-АКСЫ. (Телефон-биле). Сүт-Хөл районун Хөр-Тайга сумузунда эш Сүүр-оол эргелекчилээ 7 чыл школазы болгаш Кызыл-Тайга сумузунда эш Шагдыр-оол эргелекчилээ эге школаларын септелгелери доозулгалаан.

Эрги-Барлык сумузунда 7 чыл школазы (эргелекчизи эш Макап) 1953—1954 өөредилге чылынга школанын септелгезин эрестиг дооскан.

ССРЭ-ниң Агаар Флодунуң хүнүнге

Бистин чуртувус ССРЭ-нин Агаар Флодунун хүнүн демдеглөп турар. Хоорайларда болгаш суурларда «Коммунисттик партия — Совет Эвилелинин Чепсектик Күштеринин организациязы болгаш удуртукчузу», «Бистин чуртувус — ужал-чүлдүн болгаш агаарга эштишкенин төрөзү чурту», «Совет Эвилели — ужал-чүлдүн улуг күрүнеси», «Совет ужал-чүлү Ада-чуртун Улуг дайынынга», «ССРЭ-нин Чепсектик Күштери — бистин Төрөзү чуртувустун тайбид болгаш айылы чок чорунун чаленгизи», «Комсомол — ССРЭ-нин Агаар Флодунун шефи-

зы» деп болгаш өске-даа илеткелдер, беседалар номчутуңу турар. Байыр-биле холбаштыр библиотекаларда номнар делгелгези ажы-төгалыан. Клубтарда болгаш культура ордуларында социализм чуртувун Агаар Флодунун алдардык төөгүзүңү дугайын, Ада-чуртун Улуг дайынын чылдарында шериг болгаш хамааты ужал-чүлдүн ужал-чүлүчүлүк кылган маадырлыг херектеринин дугайын чугалап турар фотоделгелгелер тургустунгулаан. Москванын Сталин аттыг автозаводунун шехтеринде, «Динамо», «Каддыр болгаш маска», Войтович ат-

тыг болгаш өске-даа заводтарда лекциялары болгаш илеткелдерин номчул турар.

Эвилелдешкен республикаларда, крайларда болгаш областтарда ССРЭ-нин Агаар Флодунун хүнүнге алдар кылдыр парашют, планер, авиомодель спортунун талазы-биле маргылаалар чорутуңуп турар. Ук маргылааларда чуртун бүдүрүлгелеринде, колхозтарында, совхозтарында, албан черлеринде болгаш өөредилге черлеринде ДОСААФ-тын эге организацияларынын мун-мун кежигүнери кирип турар.

(СЭТА)

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.